Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Lausunto

19.11.2024

VN/1269/2024-MMM-37

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ
Karin Cederlöf, Jussi Laanikari
Luonnonvaraosasto

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetun lain muuttamisesta (HE 166/2024 vp)

Maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt maa- ja metsätalousministeriöltä asiantuntijalausuntoa otsikkoasiassa. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa lausuntonaan maa- ja metsätalousvaliokunnalle kunnioittavasti seuraavaa.

Tausta

Haitalliset vieraslajit ovat merkittävä uhka luonnon monimuotoisuudelle. Esityksen taustalla on Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman (2023) kirjaukset vieraslajien torjunnan tehostamisesta sekä luonnon monimuotoisuuden vahvistamisesta. Esityksessä esitetty tehokkaampi vieraslajinisäkkäiden pyyntimenetelmä sekä kansallisesti haitallisiin vieraslajeihin liittyvien siirtymäaikojen pidentäminen edistäisivät tavoitetta luonnon monimuotoisuuden vahvistamisesta ja vieraslajien torjunnan tehostamisesta.

Keskeiset ehdotukset

Vieraslajilakiin lisättäisiin säännös, jolla mahdollistettaisiin miehittämättömien ilma-alusten, eli droonien, hyödyntäminen vieraslajinisäkkäiden pyynnissä. Voimassa olevan vieraslajilain nojalla ei ole sallittua hyödyntää drooneja vieraslajien jäljittämiseen pyynnin yhteydessä. Uudella säännöksellä sallittaisiin droonien käyttö koko pyynnin ajan vieraslajilain 16 §:ssä tarkoitettujen vieraslajinisäkkäiden kohdalla, eli EU:n vieraslajiluetteloon tai kansalliseen vieraslajiluetteloon kuuluvien nisäkkäiden kohdalla.

Lisäksi muutettaisiin lain säännöstä koskien valtioneuvoston asetuksella säädettävää siirtymäaikaa uusille kansallisesti haitallisille vieraslajeille. Uuden vieraslajin siirtymäaika voi voimassa olevan lain mukaan olla enintään kaksi vuotta asetuksen voimaantulosta. Esityksessä ehdotetaan pidennettäväksi siirtymäajan enimmäiskestoa kahdesta vuodesta kolmeen vuoteen. Kolmen vuoden siirtymäaika olisi perusteltavissa esimerkiksi tilanteessa, jossa lajilla on pitkä kasvatusaika tai lajin määrittely kansallisesti merkitykselliseksi haitalliseksi vieraslajiksi aiheuttaa kaupallisille toimijoille merkittäviä taloudellisia menetyksiä.

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Maa- ja metsätalousministeriö				
PL 30 00023 Valtioneuvosto	Hallituskatu 3 A Helsinki	0295 16001 +358 295 16001		kirjaamo.mmm@gov.fi

Vaikutukset

Droonien käyttö tehostaisi erityisesti supikoiran pyyntiä muun muassa saaristo-oloissa. Supikoira on merkittävä uhka luonnon monimuotoisuudelle saaristossa. Supikoira on haitallinen vieraslaji, jonka vaikutus Suomessa kohdistuu erityisesti uhanalaisiin sammakkoeläimiin ja matelijoihin sekä maassa pesiviin lintuihin. Viimeaikaiset tutkimukset ovat korostaneet supikoiran roolia myös Suomen vesilintukantojen uhanalaistumiskehityksessä.

Erityisesti ruovikoissa droonien käyttö mahdollistaisi supikoirien pyytämisen sellaisesta elinympäristöstä, jossa supikoirat tähän asti ovat olleet hyvin turvassa pyynniltä. Ruovikoista on pyyntikokeiluissa löytynyt kymmenittäin supikoiria, jotka olisivat nopeasti ja kustannustehokkaasti poistettavissa droonilla jäljittämisen avulla. Ruovikoissa supikoirat ovat samalla monimuotoisuuden kannalta haitallisimmillaan. On odotettavissa, että pyynnissä hyödynnettävät laitteet kehittyvät nopeasti. Näin ollen muutaman vuoden sisällä droonit saattavat hyödyttää myös muiden vieraslajinisäkkäiden kuin supikoiran pyyntiä.

Droonien hyödyntämiseen vieraslajinisäkkäiden pyynnissä ei liity suurempia rikollisuuden riskejä kuin muuhunkaan metsästykseen tai vieraslajipyyntiin. Droonien avulla pyydettäisiin vieraslajinisäkkäitä pitkälti saaristo- ja ruovikkoalueilla, joilla riistalajeja ei lähtökohtaisesti metsästetä. Houkutusta droonien laittomaan hyödyntämiseen riistalajien metsästyksessä ei näin ollen pääsisi syntymään. Droonien hyödyntäminen on nykyisellään sallittu vieraslajinisäkkäiden paikallistamisessa, eikä se tiettävästi ole ollut omiaan lisäämään metsästysrikosten määrää.

Droonin käytössä on otettava huomioon luonnonsuojelulain 70 §:ssä säädetty rauhoitettujen lajien häiritsemistä koskeva kielto. Droonien lennättämisestä ei näin ollen saa aiheutua haittaa muun muassa pesivälle linnustolle. Pyyntiä olisi erityisen tärkeää mahdollisuuksien mukaan kohdistaa lintujen pesintää edeltävään aikaan pesinnän onnistumisen parantamiseksi.

Siirtymäajan pidentämiseen liittyvä ehdotus puolestaan tehostaisi haitallisten vieraslajien torjuntaa pienentämällä riskiä siitä, että jatkossa jätettäisiin lisäämättä haitallisia vieraslajeja kansalliseen vieraslajiluetteloon pelkästään liian lyhyen siirtymäajan vuoksi. Luettelon kattavuuden edistäminen mahdollistaisi parempaa ennakointia ja ennaltaehkäisyä vieraslajien torjunnassa.

Uuden lajin vieraslajiluetteloon lisäämisestä koituvia yritysten tappioita voitaisiin pienentää pidemmän siirtymäajan myötä. Luetteloon lisätyn vieraslajin haitoista on kuitenkin tärkeää viestiä jo siirtymäaikana, jotta lajia käytettäisiin mahdollisimman vähän ja hävittämistoimiin ryhdyttäisiin jo siirtymäajan kuluessa. Lain taustalla olevien tavoitteiden edistämiseksi olisi edelleen tarkoituksenmukaista välttää siirtymäaikojen asettamista.

Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1.1.2025.

Liitteet PP-esitys

Jakelu Maa- ja metsätalousvaliokunta

Tiedoksi